

Arbeidsevne vs. funksjonsevne

– er det en forskjell?

Begrepene arbeidsevne og funksjonsevne brukes om hverandre i folketrygdloven, av Nav og hos Helsedirektoratet, men hva er egentlig forskjellen?

Av: advokat Victoria Skytte, Advokatfirmaet Legalis AS

Folketrygdloven stilles som vilkår for rett til flere ulike ytelser at både arbeidsevnen og funksjonsevnen er nedsatt. For eksempel ytes sykepenger til den som er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. For å få rett til arbeidsavklaringspenger er det vilkår om at medlemmet har fått arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten. Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har varig sykdom, skade eller lyte. Videre stilles det krav om at den medisinske lidelsen har medført en varig funksjonsnedsettelse av en slik art og grad at den utgjør hovedårsaken til nedsettelsen av inntektsevnen.

I Norges offentlige utredninger fra 2005 (NOU 2005:8), i forbindelse med ny lov med rettslig vern mot diskriminering, beskrev utvalget begrepet «nedsatt funksjonsevne eller funksjonsnedsettelse» som fysisk eller kognitiv tap, skade eller nedsettelse av funksjon:

Nedsatt funksjonsevne eller funksjonsnedsettelse foreligger når en kroppsdel eller en av kroppens

fysiske eller kognitive funksjoner er tapt, skadet eller på annen måte nedsatt.

Dette ble fulgt opp i lovforarbeidene til likestillings- og diskrimineringsloven, (Ot.prp. 44 2007-2008 s. 15), hvor man beskrev begrepet «nedsatt funksjonsevne» som tap av eller skade på en kroppsdel eller i en av kroppens funksjoner:

Nedsatt funksjonsevne er en betegnelse på fysiske, psykiske og kognitive forutsetninger hos et individ. Med nedsatt funksjonsevne menes tap av eller skade på en kroppsdel eller i en av kroppens funksjoner. Dette kan for eksempel dreie seg om nedsatt bevegelses, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv funksjon, eller ulike funksjonsnedsettelse pga. allergi, hjerte- eller lungesykdommer... Det er ikke oppstilt noe krav om varighet og alvorlighetsgrad, men det forutsettes at begrepet ikke omfatter bagatellmessige forhold eller forhold av helt forbigående art, for eksempel et benbrudd.

I helsedirektoratets sykemelder-veileder, punkt 2.1 om Funksjons- og arbeidsevne, er det opplistet flere momenter som kan brukes av legen til å vurdere hvorvidt pasientens arbeidsevne er nedsatt i en slik grad at det er behov for sykmelding. Her beskrives arbeidsevne som funksjon i forhold til arbeidsoppgaver:

Arbeidsevne – funksjonen sett opp mot arbeidsoppgaver og mulighet for tilrettelegging.

Hva klarer pasienten/arbeidstakeren å gjøre av sine oppgaver, til tross for symptomer og nedsatt funksjon?

Begrepene arbeidsuførhet, arbeidsevne og funksjonsevne beskrives også flere steder i Navs rundskriv til folketrygdloven. I rundskrivet til folketrygdloven § 8-4 knyttes arbeidsuførhetsbegrepet opp mot muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid:

Vilkåret om arbeidsuførhet innebærer at retten til sykepenger som hovedregel og i utgangspunktet er betinget av at medlemmet ikke er i stand til å utføre noen form for

inntektsgivende arbeid, altså krav om generell arbeidsuførhet.

Videre kreves det at sykdommen eller skaden har medført en funksjonsnedsettelse til det konkrete arbeidet:

For å ha rett til sykepenger må det alltid foreligge en sykdom eller skade, jf. beskrivelse av dette ovenfor. Det må videre være klart at sykdommen eller skaden medfører funksjonsnedsettelse til det konkrete arbeidet brukeren er sykmeldt fra.

I rundskrevet til § 11-5 beskrives arbeidsevne som den enkeltes evne til å møte kravene som stilles i utførelsen av et normalt inntektsgivende arbeid:

Med arbeidsevne menes den enkeltes evne til å møte de krav som stilles i utførelsen av et normalt inntektsgivende arbeid... Ved vurderingen av nedsatt arbeidsevne skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder hvor det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

I rundskrevet til § 12-6 beskrives funksjonsnedsettelse som begrensninger en person har i utførelsen av forskjellige oppgaver:

Funksjonsnedsettelsen sier noe om hvilke begrensninger personen har i utførelsen av forskjellige oppgaver. Det er krav til at funksjonsnedsettelsen grunnet sykdom er varig. Funksjonsnedsettelsen må videre være hovedårsaken til nedsettelsen av inntektsevnen. Begrepet inntektsevne sier noe om personens evne til å utføre inntektsgivende arbeid, jf. § 12-7.

På Nav sine hjemmesider, om vurdering av arbeidsevne, defineres arbeidsevnen som de mulighetene man har til å skaffe eller beholde arbeid. Om Nav sin vurdering av arbeidsevnen fremkommer det:

Vi vurderer de individuelle mulig-

hetene og begrensningene dine opp mot kravene i arbeidslivet. Når vi skal vurdere om du har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, ser vi spesielt på helsen og funksjonsevnen din, og hvilke muligheter du har for å

- *komme tilbake til den nåværende arbeidsgiveren din*
- *finne arbeid der du bor*
- *finne arbeid på andre steder*

Ut fra dette kan man si at arbeidsevne er den enkeltes evne til å møte de krav som stilles i utførelsen av vanlig inntektsgivende arbeid, sett i forhold til momenter som helse, utdanning, kompetanse, arbeidserfaring og arbeidsmuligheter. Funksjonsnedsettelse innebærer fysiske, psykiske og kognitive forutsetninger som reduserer et individs funksjon, og som ikke er bagatelmessig eller av helt forbigående art.

Funksjonsevnen kan vurderes i forhold til arbeid, eksempelvis hva man kan og ikke kan gjøre på arbeidsplassen som følge av funksjonsnedsettelsen. Funksjonsevnen kan også vurderes i forhold til dagliglivet, eksempelvis hva man kan og ikke kan gjøre av dagligdagse aktiviteter som følge av funksjonsnedsettelsen.

I Nav-saker vil det ofte bli spørsmål om grad av nedsatt arbeids- og funksjonsevne. Vurderingene av arbeids- og funksjonsevnen vil nok kunne bli noe sammenblandet, antakeligvis fordi både opplysninger om funksjonsevnen i arbeid og i dagliglivet vil kunne si noe om graden av den nedsatte arbeids- og inntektsevnen.

Har man eksempelvis betydelig nedsatt funksjonsevne til daglige gjøremål og så vidt kommer seg gjennom hverdagen, kan dette indikere at man ikke er i stand til å utføre inntektsgivende arbeid og at arbeidsevnen er nedsatt 100 prosent. Dersom man klarer å jobbe 50 prosent, men dette går utover funksjonsevnen i dagliglivet i stor grad og fører til redusert livskvalitet,

kan det stilles spørsmålsteget ved om arbeidsevnen faktisk er så mye som 50 prosent.

Det er ikke klare retningslinjer i folketrygdloven eller rundskrevet om hva Nav kan «kreve» i forhold til grad av arbeid sett opp mot funksjon i dagliglivet og mulighet til å ha et familieliv ved siden av jobb, men enhver har rett til respekt for privatliv og familieliv i henhold til Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8.

Når det gjelder arbeids- og funksjonsevne i forhold til vilkårene som stilles for rett til ytelse fra Nav er det viktigste at graden av nedsatt arbeidsevne fremkommer tydelig i legerklæringer og/eller annen medisinsk dokumentasjon, og at det foreligger gode funksjonsevnebeskrivelser sett opp mot arbeid og eventuelt dagliglivet.

Juridisk bistand

Hvis du har fått vedtak om opphør av arbeidsavklaringspenger, avslag på uføretrygd, eller har andre utfordringer knyttet til ytelse fra Nav, kan du kontakte Advokatfirmaet Legalis. Vi kan bistå i en klagesak overfor Nav. Det er ikke nødvendig å vente med å ta kontakt til det foreligger et vedtak fra Nav. Dersom du har generelle spørsmål i forbindelse med søknad om en ytelse, eller ikke får tilstrekkelig veiledning og informasjon fra Nav, kan vi bistå i kontakten med Nav.

Som medlem av ME-foreningen får du advokatbistand til rabatterte priser. Vår avdeling for personskade og trygd kan også bistå i saker som gjelder pasientskadeerstatning for eksempel på grunn av forsinket diagnostisering, eller andre erstatningsrettslige saker. Vi har også egne avdelinger for arv- og familierett, og eiendom/kjøp/pengekrav. Dersom du har spørsmål knyttet til noen av disse temaene kan du ta kontakt for en gratis samtale med oss.